

D-magazín

BŘEZEN 2024

DLOUHODOBĚ NÁS PODPORUJÍ:

Potravinová
banka
Jihočeského kraje

MĚSTO
PÍSEK

JEZÍŠKOVA VNOUČATA

Církev československá husitská

Charita
Písek

NADACE ČEZ

MĚSTSKÁ KNĚHOVNA PÍSEK

Jihočeský kraj

OBEČ HERMAN

ADRA

Úvodní slovo ředitelky domova – BŘEZEN 2024

Vážené čtenářky, vážení čtenáři D-magazínu,

vstoupili jsme do třetího měsíce letošního roku, ve kterém nám nastane jarní rovnodennost a definitivně skončí zima. Jaro všichni toužebně očekáváme a s ním první sluneční paprsky, které nám přinesou dobrou náladu a optimistický pohled na svět ☺.

Čeká nás oslava Mezinárodního dne žen, kdy každá žena od nás dostane kytíčku. Budeme se společně věnovat oslavám Velikonoc, nejvýznamnějším křesťanským svátkům, které jsou zároveň spojeny s příchodem a vítáním jara.

Přeji nám všem, abychom si užívali každého dne v radosti, abychom se radovali z maličkostí, třeba i z toho, že rozkvetly sněženky a další květiny, abychom mohli trávit hodně času venku, na sluníčku a se svými blízkými.

S úctou,

PhDr. Šárka Nováčková

Ředitelka domova

D-magazín

Vydáván pouze pro vnitřní
potřebu

Domova pro seniory Světlo

Sídlo zařízení:

Drhovle 44, 397 01 Písek

IČO: 708 69 812

Tel.: 382 789 611 – recepce

Datová schránka: mvcki29

Redakční mail:

social@dps-svetlo.cz

Odpovědná osoba pro
vydávání

Mgr. Martina Kolářiková, DiS.

www.dps-svetlo.cz

Číslo účtu: 2723271/0100

Distribuce:

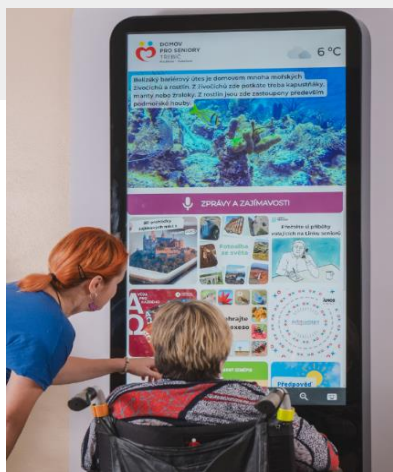
zdarma na nástěnky, do dílen,
kluboven a veřejných prostor
domova.

Kdy nastane letní čas v roce 2024

V roce 2024 začne letní čas v neděli 31. března
2024, kdy se ručičky hodin opět posunou
ze 2:00 na 3:00

- **RUBRIKA „NOVINKY V ÁMOS SENIOR“**

Tipy pro aktivizaci – Sudoku online
a rubrika Česká NEJ

Nový aktivizační prvek – online Sudoku

Víme, že senioři mají rádi a také potřebují aktivizaci. Proto jsme pro ně připravili nový interaktivní prvek – sudoku. Přímou v panelu se mohou pustit do luštění správných čísel. Doufáme, že se jim bude sudoku líbit!

Nové kategorie "Českých nej"

Chceme seniorům představovat krásy a unikátnosti České republiky. Ve spolupráci s Kudy z nudy proto postupně zveřejňujeme jednotlivé kategorie "Českých nej". Například naše významné osobnosti.

Wikipedie – dveře do digitálního světa

Wikimedia pořádá projekt Senioři píší Wikipedii, který je určený pro starší občany. Díky tomuto projektu mají senioři možnost sdílet své vědomosti a využít svůj volný čas konstruktivně. Projekt také nabízí širokou škálu kurzů, díky kterým se senioři mohou naučit základy Wikipedie a zlepšit svou internetovou gramotnost. Rádi tyto aktivity doporučujeme.

Reference

V rámci zkvalitňování našich služeb a rozšiřování způsobu předávání informací klientům, jsme do našeho domova pro seniory pořídili chytrou interaktivní technologii - panel ÁMOS. Umožňuje snadno a rychle předávat všechny důležité informace od vedení domova klientům i návštěvníkům. Aktuality, kalendář akcí, jídelníčky, informace o pobytové službě, fotogalerie aj., to vše je přehledně k dispozici na jednom místě. Panel se velmi snadno ovládá a naši klienti i návštěvníci si velmi chválí dostupnost informací, které jim panel přináší.

Bc. Lenka Keclíková
Vedoucí sociálně-aktivizačního úseku
Domov pro seniory Světlo

Takový byl únor (aspoň pro mne).

Čím bych dneska začal? Asi maškarním bálem, který se konal začátkem měsíce. Jako obvykle na něm panovala dobrá pohoda. Bezesporu k ní přispěl i hudební a slovní doprovod Pavla Justicha. I našim sestřičkám a některým klientům to v maškarních kostýmech slušelo. Mě osobně se nejvíce líbil kostým čarodějnice paní Lenky, kostým „vody“ paní Dáni a kostým další čarodějnice, paní Mirky.

Poslouchali jsme písničky našeho mládí, zazpívali si. Já jsem si s potěšením zatancoval s naší paní ředitelkou. Paráda, aspoň pro mne. Taky jsem měl možnost „provést“ několik klientek na vozíku. Každopádně, hezké odpoledne. Další akcí, o které bych se rád zmínil, byly duchovní obnovy, které probíhaly v klášteře ve Štěkni. Na vysvětlenou, jde o setkání věřících, kteří po několik dní mohou diskutovat o převážně náboženských tématech. V prostředí kláštera a za přítomnosti řádových sester se diskutuje a filozofuje opravdu skvěle. Sestřičky žijí a jednají ve světě, který se dost podstatně liší od toho našeho, hlavně ubrebtaného, zmateného a konzumního. I když ani ony se zcela nemohou vyhnout pokušením dnešní doby, jako jsou televize, auta, mobily a další. To byla duchovní pohoda.

Abych nezapomněl na kulturu, zúčastnil jsem se v tomto měsíci i divadelního představení. Hra s názvem Milion v podání Vladimíra Polívky a Hynka Čermáka plná duchaplných konverzačních dialogů byla báječná. Ostatně ovace ve stoje a potlesk vděčného píseckého publika mluví za vše. Tentokrát jsem pochopitelně neodešel v polovině představení, jako minule.

Co se týká kultury, nesmím zapomenout ani na nádherný klavírní koncert Romana Rauera. V prostorách lázeňského areálu ve Vráži jsme vyslechli skladby Bethovena, Čajkovského, Janáčka, Schumanna a dalších. Měl jsem možnost také jako klient se zúčastnit parádního poznávacího výletu na krokodýlí farmu do Protivína. Byl jsem tam sice s domovem už vloni, ale opět to bylo moc hezké. Kolega Míla Jiráň tam byl na rozdíl ode mne poprvé a byl moc spokojen. Každopádně jsme shlédli podívanou, kterou určitě není možnost vidět každý den.

Po dlouhé době jsem byl také v kině. Zhlédli jsme film Matylda. Moc se mi líbil, protože byl o životě.

Nesmím zapomenout ani na mou téměř pravidelné dopolední účast v „dílně“, kde právě teď tvořím tento článek. Tady se ovšem toho semele hodně. Od vojny, sexu, sportu, rodinných vztahů až po politiku. Aspoň vidíme, kdo je „odborník“ prakticky na všechno. A že jich je tady požehnaně. Taky byla součástí našich setkání v dílně beseda o bylinkách, kterou tradičně měla paní Štojdlová. Na jejím základě jsem si „zpestřil“ jídelníček sedmikráskami, které jsem si natrhal na naší zahradě v domově.

To by bylo pro dnešek asi všechno. Těším se s Vámi čtenáři opět na shledanou a loučím se svým oblíbeným rčením „nenechte se ničím a hlavně nikým otrávit“.

Slávek Felcman

• RUBRIKA – „ČESKÉ PAMÁTKY UNESCO

V roce 1998 a 1999 byly na seznam českých památek UNESCO zapsány další tři památky:

Holašovice – Vesnická rezervace

Holašovice jsou výjimečně dobře zachovaným příkladem tradiční středoevropské vesnice. Na středověkém půdorysu se tu dochovalo množství kvalitních venkovských staveb z 18. a 19. století ve stylu známém jako "jihočeské selské baroko".

Kroměříž - Zahrady a zámek

Zámek stavěný na starších základech v 17. století představuje výjimečně zachovaný příklad středoevropského barokního sídla vysoké šlechty a s ním souvisejících zahrad: Podzámecká zahrada v přírodně krajinářské úpravě anglického typu a raně barokní libosad Květná zahrada.

Litomyšl - Zámek a zámecký areál

Renesanční zámek z druhé poloviny 16. století je významným dokladem arkádového zámku vycházejícího z italských podnětů. Přes úpravy interiérů především na konci 18. století si zachoval téměř nedotčený vzhled z dob renesance včetně unikátní sgrafitové výzdoby fasád a štítů. Dochována je řada hospodářských budov a zahrada.

Na svatého Řehoře čáp letí přes moře ...

K 12. březnu, kdy svůj svátek slaví Řehoř, se váže jedna dobře známá pranostika: "Na svatého Řehoře, čáp letí přes moře, žába hubu otevře, líný sedlák, který neoře." I když v posledních letech jsou zaznamenávány případy zimování čápů na našem území, zůstává čáp jedním z nejvýraznějších poslů jara a symbolem ptačí migrace. Čápi, kteří se vrátí na naše komíny, budou za sebou mít neuvěřitelně dlouhou cestu. Míst, kde tráví zimu, je více. Nejvzdálenější je až v Jihoafrické republice a tito čápi uletí vzdálenost okolo 9 000 km!

Čápi jsou nejen symbolem jara a ptačí migrace, ale i lásky, věrnosti a plodnosti. Báchorku, že čáp nosí děti, zná každé malé dítě nejen v naší zemi. To vše učinilo oba naše čápy (čápa bílého i čápa černého) Ptáky roku 2014. Jsou to velmi zajímaví ptáci, kteří si zaslouží naši pozornost. Sledujte proto jejich přilet a zpozorujete-li čápa, zašlete informace o místě pozorování, času a činnosti, kterou čáp právě vykonával, nám nebo přímo ČSO.

Rovněž budeme rádi za informace o jejich hlavní potravě - žábách. Všimnete-li si nějakého místa, kde více žab končí pod koly aut než v čapím žaludku, informujte nás o tom. To, aby žába skončila v čapím žaludku, příroda chtěla. Pro silnice je jich však škoda.

Zdroj: <http://www.cev-zvonecek.cz/>

Znamení Ryby

Kdo se narodil ve znamení Ryb, slaví narozeniny v datu od 20. února do 20. března, kdy je podle západní astrologie Slunce právě v této konstelaci. Přesně tak, jak bychom očekávali, se Ryby skutečně řadí mezi vodní znamení. Patří ke čtveřici nejvíce znamení proměnlivých. Ovládány jsou zrozenci v Rybách planetou Neptun. Převládají u nich introvertní rysy.

Svou povahou jsou Ryby jemné, klidné a spíše pasivní. Proto se o nich také někdy říká, že u nich převládá ženská energie.

Už symbol, kterým se tradičně toto znamení označuje, může napovědět o jejich povaze. Jde o dvě ryby plavající v opačném směru. Symbolicky tyto tvorové ukazují to, jak Ryby neustále plují mezi fantazií a realitou.

Ryby jsou hodně duchovně zaměřené. Zároveň jsou velice empatické a soucitné. Dáno je to podle astrologů tím, že jednoduše vstřebaly všechny zkušenosti předešlých znamení zvěrokruhu. Ryby jsou emocionální. Lidé narození v tomto znamení jsou velice citliví a mohou se tak někdy nechat doslova pohltnout svými emocemi. Pamatovat by tak příslušníci tohoto znamení měli především na to, aby dokázali zůstat pomyslně nohama stále dostatečně na zemi.

Charakteristika znamení

Živel: Voda

Planety: Neptun

Barva: fialová a modrá

Kameny: ametyst, modrý safír, opál, perly, fluorit

Povaha: ženská

Opačné znamení: Panna

Osobnost Ryb

Neptun řídí kreativitu a sny. Nadvláda této planety však může být magická až děsivá. Neptun totiž vládne i iluzím a může pudit k útěku. Přirovnat bychom to mohli k rozprostření husté mlhy nad oceánem. Ryby tak často mají nasazeny růžové brýle, skrze které jednoduše odmítají vidět realitu. Díky tomu si mnozí jedinci narození v tomto znamení vysloužili pověst lidí nafoukaných, žijících často v obležení iluzemi. Do jisté míry to může být oprávněné. Každá Ryba by si měla uvědomit, že problémy, metaforicky řečeno, samy neodplavou. Je potřeba je vždy aktivně řešit. Ponechávat problémy bez reakce totiž pochopitelně způsobí to, že všechny

Slavné ryby:

Jiří Adamec, režisér (9. března 1948)
 Zlata Adamovská, herečka (9. března 1959)
 Mahulena Bočanová, herečka (18. března 1967)
 Martin Dejdar, herec (11. března 1965)
 Nataša Gollová, herečka (27. února 1912)
 Dalibor Gondík, moderátor (14. března 1970)
 Eva Herzigová, modelka (10. března 1973)
 Eva Holubová, herečka (7. března 1959)
 Tomáš Holý, herec (17. března 1968)
 Markéta Hruběšová, herečka (17. března 1972)
 Tomáš Matonoha, herec (13. března 1971)
 Martin Maxa, zpěvák (15. března 1961)
 Jiří Menzel, režisér (23. února 1938)
 Zdeněk Miler, výtvarník (21. února 1921)
 Jitka Molavcová, herečka (17. března 1950)
 Viktor Preiss, herec (13. března 1947)
 Simona Stašová, herečka (19. března 1955)
 Ladislav Štáidl, hudebník (10. března 1945)
 Lucie Vondráčková, zpěvačka (8. března 1980)
 Jan Vyčítal, zpěvák (8. března 1942)

konflikty a nedořešené záležitosti začnou v ústraní ve vší tichosti „bobtnat“.

Ryby vládnou jemnou a přizpůsobivou povahou. Naopak značnou předností povahy Ryb je jejich přizpůsobivost. Díky vlastní proměnlivosti jim absolutně nečiní potíže přizpůsobit se svému okolí. Rovněž se o Rybách traduje, že jsou obdařeny jedinečnou jasnozřivostí. Díky tomu mají jedinečný přístup ke kolektivnímu nevědomí. Jedná se o mimořádně kreativní a nápadité osobnosti. Jsou z nich proto jedineční tvůrci a umělci.

Ryby jsou laskavé a jemné a vztah s nimi bude založen na intenzivním duchovním poutu. Ve vztazích totiž hledají svou spřízněnou duši, se kterou budou po zbytek života pevně spjaty doslova pupeční šňůrou. Ryby jsou velmi milující. Láska je jim silnou motivací a pomáhá jim překlenout i různé těžké životní okamžiky. K jejich slabinám patří i to, že někdy milují až příliš a pro blaho ostatních zapomínají na sebe.

Toto znamení patří k rodinným typům, pro které je rodina i přátelé celoživotně na první místě. Jejich příbuzní je proto povětšinou mají velice rádi. Nicméně nezávislý partner může vedle Ryby i poněkud trpět. Někteří lidé si mohou připadat, jako by je jejich protějšek svými city téměř dusil. Ačkoli Ryby vynakládají značné úsilí na to, aby se postaraly o ostatní, je pro ně někdy velice těžké naopak pomoc svého okolí přijmout.

Idealismus a snílkovství jim může komplikovat i kariérní vzestup. Mnohdy se ochotně nechají přesvědčit k realizaci naprosto bláznivých a nerealistických nápadů namísto toho, aby se jednoduše zaměřili na základní povinnosti. Na druhou stranu jsou však díky své bezstarostnosti a schopnosti dobře vycházet s lidmi velmi oblíbenými zaměstnanci. Ryba ve své profesi může být úspěšná, má-li k tomu vhodné podmínky.

Zajímavosti o znamení ryby

- Ryby jsou vodní znamení, což ovlivňuje jejich emocionální povahu.
- Jejich vládnoucí planety jsou Jupiter a Neptun.
- Dvojitý symbol ryb odráží dualitu tohoto znamení.
- Ryby jsou spojeny s dvanáctým astrologickým domem, který se týká tajemství, duchovnosti a nevědomí.
- Ryby jsou známy pro svou empatii a schopnost vcítit se do druhých.
- Tito jedinci mohou být velmi intuitivní a citliví na energii okolo nich.
- Ryby mají často hluboký duchovní život a touhu po osvícení.
- Toto znamení má sklony k uměleckému vyjádření a kreativitě.
- Představitelé ryb mohou být někdy unikátní a těžko pochopitelní pro ostatní.
- Jedná se o velmi přátelské a otevřené lidi, kteří si snadno získávají přátele.
- Můžou mít sklony k introverzi a potřebě času o samotě.
- Ryby často hledají hlubší významy ve všem, co je obklopuje.
- Někdy mohou být zranitelní a citliví na kritiku.
- Tito jedinci mají tendenci unikat před problémy a konflikty.
- Ryby mohou být někdy naivní a snadno ovlivnitelné.
- Mají tendenci být velmi loajální a oddaní v přátelství i ve vztazích.
- Někdy mohou být ryby nepraktické a nerozhodné, což může vést k obtížím při řešení každodenních problémů a plnění povinností.
- Ryby mohou mít sklon k závislostem, protože se můžou těžko vyrovnávat s realitou.
- Představitelé tohoto znamení mohou být velmi náladoví a emočně nestabilní.

Jedním z důvodů, proč jsou ryby tak neobvyklé, je jejich vládnoucí planeta Neptun, která je spojena s tajemstvím, fantazií a duchovním světem. Neptun jim dodává hlubokou intuici a schopnost přístupu k jejich vnitřním zdrojům moudrosti. Díky tomu dokážou ryby rozpoznat nevyslovené potřeby a emoce ostatních lidí, což jim umožňuje být empatickými a někdy až věšteckými.

• RUBRIKA: ČESKÉ ZVYKY, TRADICE A PRANOSTIKY – ILUSTRACE, KTERÉ BAVÍ

Zdroj: <https://www.facebook.com/ceskezvyky/>

BŘEZEN – LIDOVÉ ZVYKY A TRADICE

V římském kalendáři byl březen původně prvním měsícem v roce, neboť zima byla obdobím bez měsíců. V mnoha evropských jazycích je název měsíce March, Marec a je odvozen od latinského Martius, což je pojmenování podle mytologického Marta, boha války a zemědělství. Český název měsíce se odvozuje od březosti samic, ale jazykovědci se spíše přiklání k variantě, že březen je pojmenován podle bříz, kdy raší a rozvíjejí své pupínky.

Rytmus tradičního venkova se pomalu stěhoval ze světnice ven, na dvůr, zahradu, na pole, do lesa. Začínal nový hospodářský rok, čas obnovujícího se života přírody a nakročení k nejdůležitějšímu vegetačnímu období pro zemědělství, léto.

Hospodáři pozorovali, kdy přiletí ptáci ze zimovišť, kdy se objevily v půdě žížaly, odkud fouká vítr a v které dny je sucho či celé dny prší. Předpovídali tak, jaká bude úroda, nebo si pamatovali, kdy je vhodné začít které práce. Lidé tak věděli, že na začátku března často přichází takzvaná Řehořská zima, kdy k nám přijde příliv chladného vzduchu ze severu. Toto studené období je nazvané podle sv. Řehoře I. Velikého, který má svátek 12. března a pranostika praví: O svatém Řehoři mrazy přituhnou a vše umoří. Po Řehořské zimě přicházelo oteplení a jaro definitivně zvítězilo nad zimou na sv. Josefa, který má svátek 19. března.

Na Josefa se lidé radovali a veselili, odhazovali těžké zimní oblečení, podle počasí odhadovali bohatost letošní úrody nebo předpovídali, jaké bude jaro. A jelikož k probouzejícímu se jaru patří láska, na josefských poutích kupovali chlapci svým láskám srdce z perníku na znamení věrnosti. Děvčata zase vysévala osení, aby se na Velikonoce dozvěděla, jestli bude brzy svatba.

Jakmile rozmrzla půda a bylo vyhovující počasí vyjelo se na pole k první jarní práci a tou byla orba, jejíž kvalita ovlivnila budoucí úrodu. Proto byla první orba tak spojena se zvyky a magickými obřady-hospodář pokropil sebe, pluh i zem svčnou vodou a požehnal pole i první brázdou křížem. Když se vrátil domů, polila ho hospodyně vodou, aby byl při síle i v dalších dnech. Jaro začíná podle kalendáře jarní rovnodenností 21. března. Den už naplňuje tma jen z půli, slunce nabírá na síle a obdělaná půda byla připravena přijmout setbu.

Také probíhá dlouhé čtyřicetidenní postní období, které směřuje k prvnímu velkému cyklu zvyků – Velikonocím. Dva týdny před Velikonočním pondělím vynášeli lidé o Smrtné neděli ze vsi slaměnou postavu v ženských šatech. Ta symbolizovala Smrt, konec zimy a všeho, co si lidé

spojovali s temnou a dlouhou zimou a chtěli se toho zbavit, aby mohli dál v klidu a spokojeně žít. Smrtce se říkalo různě, podle kraje, kde byla do potoka za bujarých zpěvů vyhazována.

Několik březnových pranostik na závěr:

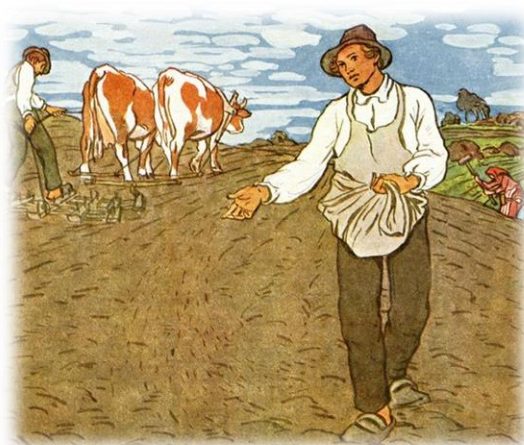
Kolikrát v březnu rosa padává, tolik mrazů do Velikonoc bývá a tolik mlh přijde v srpnu.

Panská láska, ženská chuť a březnové počasí není stálé.

Březnové mlhy – letní deště.

Březnové slunce má krátké ruce.

Pokud v březnu kukačka kuká a čáp klape, dočkáme se teplého léta.

VLAŠTOVKU POPRVÉ NA JAŘE VIDĚTI...

Svým příchodem vlaštovka oznamuje, že minula krutá zima, proto ji říkáme „poselkyní jara“. U nás ji v den svatého Řehoře (12. 3.) očekává lid a děti volají: „Dnes je svatýho Řehoře, přeletěla vlaštovička přes moře, blázen sedlák, který nevoře!“

Když zavítá do starého hnízda, zpívá prý: Na zimu jsem odletěla, bylo všeho dost, na jaře jsem přiletěla, není nikdež nic!

Někdy přiletí některý nedočkavý pták časněji, a tak se říká: Jedna vlaštovka jaro nedělá. Při odchodu do teplých krajín se praví: Vlaštovička letí, zvěstuje, podletí.

Kdo spatří z jara první vlaštovku sedící, bude mít neštěstí, uvidí ji poprvé v letu, prožije šťastný rok. Když ji vidí hospodář z jara poprvé, má na tom místě stanout a podívat se pod palec pravé nohy kde najde chlup. Takové barvy dobytku a drůbeži se bude u něj nejvíce dařit.

Matka upozorní lenivé děti, aby se rychle umyly, když spatří vlaštovičku poprvé letěti. Nebude na ně přicházet dřímota a budou vždy časně vstávat. Kdo z domácích spatří první vlaštovku, bude prý velmi šťasten.

Kolem Ještědu radí se dítěti: Uchystej si pásma zamotaných nití, a když uvidíš první vlaštovici, dej se do rozmotávání. Budeš mít pro ten rok pokoj s uzlíky (nebudou se ti uzly na nitích dělat) a podaří se ti každý uzel lehce rozvázat. Slyší-li někdo vlaštovku ponejprve švitořiti a nevidí ji, bude prý celý rok pomlouván.

Pihovatým se radí: Když uvidíš z jara poprvé vlaštovku, umyj se rychle svými slinami nebo hnojůvkou a zbavíš se pih na vždy. (Květy 1841)

PRVNÍ JARNÍ DEN astronomické jaro jarní rovnodennost

První jarní den v roce 2024, stejně jako v letech předchozích, začíná 20. března. První jarní den (astronomické jaro neboli jarní rovnodennost) v roce 2024 začíná mnohem dříve, než tomu bylo v roce 2023. Počátek jara totiž připadá již na 4 hodiny a 6 minut ráno. Pro zajímavost si můžeme také připomenout, že na 20. březen rovněž připadá také Světový den vrbců.

Zdroj: <https://www.treking.cz/archiv/jaro.htm>

První jarní den je zároveň Světovým dnem vrabců

20. březen je nejen prvním jarním dnem, ale zároveň svátkem jednoho, dříve zcela běžného zpěvného ptáka. Tím je vrabec domácí, jehož populace v mnoha zemích Evropy klesá. Kvůli úbytku vrabců je od roku 2010 vyhlášen 20. březen jako Světový den vrabců.

V České republice žijí dva druhy vrabců – vrabec domácí a vrabec polní. Podle ornitologů se jejich počet v posledních desetiletích snížil o miliony jedinců.

Podle výsledků posledního sčítání ptactva na krmítkách se ukázalo, že to ale s vrabci u nás možná nebude tak špatné. Vrabčům patří druhé (polní) a třetí (domácí) místo napočítaných ptáků, za suverénně nejčtenější sýkorou koňadrou.

Zdroj: <https://www.vri.cz/prvni-jarni-den-je-zaroven-svetovym-dnem-vrabcu/>

JOSEFOVSKÉ LIDOVÉ ZVYKY A TRADICE

Ve vesnickém prostředí byl den sv. Josefa považován za první jarní svátek. V tento den lidé odkládali zimní oděv a oblékali se do lehkého letního hedvábného oděvu. Byl to den, kdy se zamilované páry ujišťovaly svou věrností. Mládenec kupoval na svatojosefské pouti svému děvčeti medový perník na znamení lásky.

K oblíbeným zábavám těchto poutí patřila hra s vejci, ťukání a koulení z vršku.

Hokynářky prodávaly z plných nůší červená nebo i malovaná vejce pro tuto zábavu. O popularitě světky svědčí četnost jména Josef, s čímž bylo spojeno hudební zastaveníčko Josefům k svátku. Pár muzikantů s harmonikou a houslemi, ale i celá kapela, vyhrávala Josefům ve vsi. Výrostci chodili po vsi a tloukli na pokličky, vyhrávali štandrlé. Rozšířily se josefské zábavy.

Na Jesenicku a Hřebečsku vysévala svobodná děvčata ve svátek svatého Josefa osivo ječmene nebo jiného obilí do misky s hlínou a čekala, jak do Velikonoc vyrostne. Když bylo na osení pěkně zelené a svěží, mohla se těšit na veselku, pokud vyrostlo nerovnoměrně nebo bylo slabé a nažloutlé, znamenalo to, že si ještě přinejmenším rok musí na svatební den počkat. A tak jako dnes, tak i tehdy se do vzrostlého osení kladla obarvená velikonoční vejce.

V PRVNÍ SLUNEČNÍ DEN

Antonín Sova

Vše osleple, v zem slunce pere
o stromy, kopce, o blata,
o tisíc mezí brousí a dere
si jarní dravčí pářata.

Zelená tráva jako vlásky
se rodí hlavičce na lysé,
vstávejte, boží sedmikrásky,
v den první chudí zrodí se!

A vstávejte, vy srdce všecka
jež lidská láska nehřeje.

Vstávejte, prostá srdce dětská,
to první slunce vaše je.

autor: Antonín Sova (1864, Pacov – 1928, Pacov), Drsná láska, 1927

vyobrazení: pohlednice, autor neznámý

Zdroj: <https://www.ceskezvyky.cz/v-prvni-slunecni-den/>

VELIKONOCE 2024

Latinsky pascha, hebrejsky pesach neboli přechod, přejít. Velikonoční doba začíná ze soboty na neděli (zmrtvýchvstání) a trvá padesát dní. Vrcholí slavností Seslání Ducha svatého, letnicemi. Velikonoce jsou nejvýznamnějším a nejstarším křesťanským svátkem, který vznikl ještě v apoštolských dobách, jako oslava zmrtvýchvstání Ježíše Krista. Velikonoce jsou také obdobím lidových tradic spojených se svátkem obnovy života v přelomovém čase konce zimy a počátku jara.

Jako očistné, ochranné a blahonosné prostředky v nich působí voda, oheň,

zeleň a vejce (pomlázka, koledování, malování vajec, očistné rituály a svěcení pole)

Na počátku slavila církev svůj svátek Paschy v jeden den neboli v jedinou noc z velikonoční soboty na velikonoční neděli a až postupem času se slavnost rozšířila do tří dnů „nejsvětější triduum ukřižovaného, pohřbeného a vzkříšení Pána“. Velikonoční doba vrcholí slavností Seslání Ducha svatého, letnicemi. Významným dnem tohoto období je i církevní slavnost Nanebevstoupení Páně, čtyřicátý den po Božím hodě.

Jednoduchý a přehledný velikonoční kalendář, ukazující, kdy budou (či byly) tradiční velikonoční svátky, a navíc i měsíční fáze. Původně byly Velikonoce pohanským svátkem jara. Před přibližně 3500 lety dali Židé tomuto svátku zcela nový význam svým svátkem Pesach (uchránění, ušetření), ten je oslavou vyvedení a osvobození židovského národa z egyptského otroctví. Před dvěma tisíci lety pak Velikonoce dostaly současný význam Kristovou smrtí a zmrtvýchvstáním. Svátek Velikonoc je oslavou vzkříšeného Krista, jde o nejdůležitější křesťanský svátek. Ne zcela přesná definice říká, že Velikonoční neděle se slaví první neděli po prvním jarním úplňku, přesné vysvětlení najdete na stránce Kdy se slaví Velikonoce.

- Květná neděle je připomínka Ježíšova vjezdu do Jeruzaléma, začíná svatý týden
- Modré pondělí je nenáboženský tradiční název
- Žluté úterý je nenáboženský tradiční název
- Sazometná (škaredá) středa je lidová připomínka (nenáboženská tradice) Popeleční středy
- Zelený čtvrtek je památka poslední večeře Ježíše
- Velký pátek je den umučení Ježíše
- Bílá sobota je dnem jeho pohřbení, v noci na neděli pak vstal Ježíš z mrtvých
- Slavnost Zmrtvýchvstání Páně (Velikonoční neděle, dříve Boží hod velikonoční) je dnem vzkříšení, končí svatý týden
- Na Červené pondělí je tradiční pomlázka (nenáboženská tradice)
- Bílá neděle (dříve také průvodní) je druhá Neděle velikonoční, nově pokřtění toho dne nosili bílé roucho

Zdroj (23. 1. 2024): <https://kalendar.beda.cz/velikonoce-2024>

PAŠIJOVÝ TÝDEN – TĚŽ SVATÝ, TICHÝ ČI VELIKÝ TÝDEN

Zdroj: <https://www.ceskevyky.cz>

Týdnu po květné neděli, který také ukončuje čtyřicetidenní předvelikonoční půst se říká pašijový, podle latinského "passio", které znamená utrpení". V kostelech se během pašijového týdne čtou pasáže z evangelia svatého Matouše, které popisuje Kristovo umučení. Je to jedno z nejvýznamnějších období křesťanského liturgického roku, ve kterém si křesťané téměř všech vyznání připomínají poslední týden Ježíšova pozemského života, jeho smrt na kříži a vzkříšení.

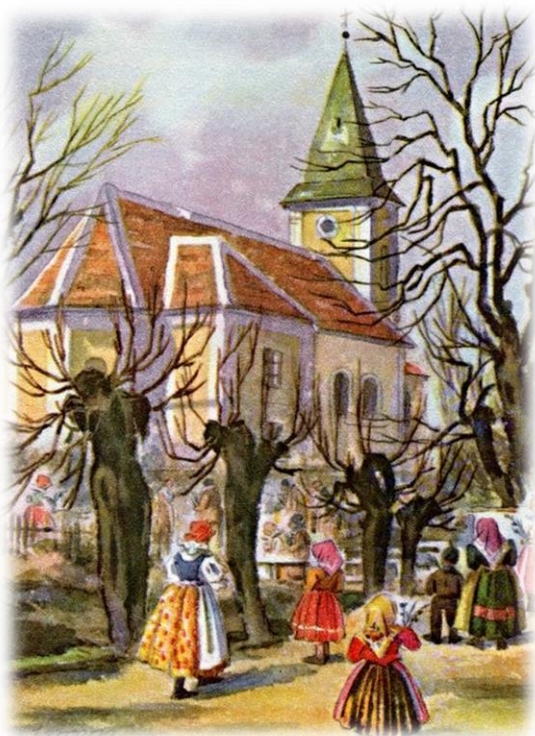
Český název Veliký týden je odvozen od Velké noci (tak se nazývá noc ze soboty na neděli, kdy Ježíš vstal z mrtvých). Pašijovému týdnu se také místy říká Svatý nebo Tichý, zvony totiž umlkají a celá církev a věřící se halí do smutku. Je velmi pravděpodobné, že pašijový příběh Ježíše Krista navazoval na židovský svátek "pesach", připomínající vysvobození Židů z egyptského zajetí. Původně z hebrejského pesach bylo odvozeno pojmenování (Pascha) pro židovské i pravoslavné Velikonoce. Také v italštině a španělštině (Pasqua) i francouzštině (Pâques) je název odvozen od židovského svátku pesach. V němčině (Ostern) a angličtině (Easter) je pojmenování odvozeno od jména germánské bohyně Ostary, podle níž se označovaly pohanské oslavy jarní rovnodennosti.

6. POSTNÍ NEDĚLE – KVĚTNÁ (zvaná také Palmová, Beránková, Květnica)

Poslední, šestá postní neděle otevírá Velikonoce a je současně prvním svátečním dnem Svatého nebo Velkého týdne, zvaného také smrtelný, nebo pašijový: poněvadž se v něm poprvé čtou, či zpívají pašije, části evangelií líčících utrpení Ježíše Krista. K tomuto období se vztahují lidové pověsti o otvírání pokladů, zvyk předení pašijových nití a hotovení pašijového pometla (tataru, pomlázky) z březového proutí s vírou v jejich blahonosné účinky.

Katolický obřad svěcení ratolestí spojený s procesím kolem kostela (viz obrázek) má být upomínkou na slavný vjezd Ježíše do Jeruzaléma. Podle evangelií lidé vítali Ježíše palmovými ratolestmi, ve starověku vnímanými jako symbol vítězství, naděje a slávy. U nás se v tento den v kostelech světi nejčastěji rašící větvičky jívy, lísky, jasanu, břízy, dubu a jiných stromů. Někde se proutky vážou do svazků a kytic, kterým se říká také „košťátka“, „berany“, „palmy“.

Zvláště v jižních Čechách se svazečkům říkalo „berany“. Z nařezaných větví se v sobotu před květnou nedělí pletly „berany“, které do kostela nosívali malí hoši, mládenci, ale i dívky. Vrchol tohoto „berana“ mívali do kruhu zatočený, aby jím v kostele nic neshodili, tak býval vysoký. Na konci berana, to jest na špičce svazku se udělal z jedlového chvojí křížek, který nazdobila hospodyně kyticí a pentlí. Nesvěcené kočičky se nikdy nebraly do domu, pouze až po vysvěcení.

Další rok pak na popeleční středu kněz dělá právě z popela těchto posvěcených ratolestí lidem křížek na čele. A protože posvěcením získaly ratolesti podle lidové víry magickou moc, lidé si je přinášeli domů, aby je pak po celý rok chránily před nemocemi i strastmi a stavení před bleskem a požárem. Např. křížky z dřeva jasanového dávaly se pod prahy, aby se v domě nedržel hmyz. Svěcené proutky střemky se dávaly na poli do pšenice, a to do rohů pole, aby se odvrátilo krupobití, do žita se dávaly proutky lískové. Ve světnici je umístili nad dveře nebo vetkli za svatý obrázek či kříž. Ze stejných důvodů je také dávali do chlévů. Posvěcené kočičky se dokonce polykaly, věřilo se, že jsou ochranou proti zimnici a bolestem v krku. O posvěcené kočičky se sedláci podělili i s dobyt看kem.

Na Květnou neděli se nesmělo nic péci, aby se nezapekl květ na stromech, protože pak by se neurodilo žádné ovoce. Prováděly se i různé magické praktiky. Obydlí se vymetalo zelenými ratolestmi, aby byla vymetena zhýralost a nemravnost a aby veškerá neřest zhynula.

PAŠIJOVÝ TÝDEN – MODRÉ PONDĚLÍ

Přišlo ke svému barevnému přívlastku pravděpodobně odvozením od cechovních zvyklostí „modrých“, tj. nepracovních pondělků. Tento den by se měl nést ve velké úctě. Měli bychom dbáti klidu a mlčenlivosti. Na modré pondělí ráno vzdáme úctu nebi a počasí a na stůl dáváme zelené osení jako poděkování přírodě a děkujeme za život.

V kostelech se vyvěšovalo modré, nebo fialové sukno. Tento zvyk pochází ze 12. století, kdy modrá vstoupila do křesťanské ikonografie jako barva Mariina pláště, jako barva smutku a pokory. Při mši svaté se čte v pondělí evangelium o ženě, jež pomazala vonnou mastí nohy Páně...

U dětí a studentů byl tento den obzvlášť oblíbený, začínaly jim totiž jarní prázdniny (vakace). Původ přívlastku „modré“ je ale možná nutno hledat někde jinde. Jedná se totiž o doslovný překlad německého „blauer Montag“, kde se slovu „blau“ připisuje také význam „podnapilý, neschopný práce po nedělní pitce“.

Krátká říkanka z tehdejších Humoristických listů:

*Že se říká „modré“ pondělí,
jaká toho asi je příčina?
Inu, při pitkách se udělí
velmi snadno náká modřina.*

PAŠIJOVÝ TÝDEN – ŠEDIVÉ ÚTERÝ (ŽLUTÉ)

Název je údajně odvozen z barvy popela. V některých oblastech jde o žluté úterý, ale podle etnografů jde o zkomolený název šedé barvy (gelb = žlutá, grau = šedá). Žlutá barva vyjadřuje slunce, světlo, zlato, ale je i barvou zralosti. V křesťanském umění symbolizuje věčnost, ctnost, rozum, úctu, vznešenost, žárlivost, Boží světlo.

Šedivé úterý bylo liturgicky nevýznamné, ani tento den se stejně, jako na Modré pondělí nekonaly žádné obřady. Tento den byl zasvěcen uklízení, můžeme ho považovat za zahájení jarního úklidu v domácnostech. Především bylo nutné vymést pavučiny ze všech koutů. To proto, že naši předkové věřili, že tímto způsobem vyženou z domu zlé duchy a negativní energii spojenou se zimou. Jak pro hospodáře, tak pro hospodyně bylo postní období a stejně tak celé jaro ve znamení velké práce. Zatímco hospodář byl od slunka do slunka na poli, hospodyně stála před nelehkým úkolem,

jak z mála uvařit hodně. Sklep i komora po zimních masopustech byly v tuto dobu téměř prázdné a možnosti surovin, ze kterých by se dalo vařit velmi omezené. A tak se vařily zejména brambory, pekly bramborové placky, na řadu přicházely hrách a kroupy. Z toho mála, co ještě zbývalo, se snažila hospodyně ušetřit co nejvíce na přicházející Velikonoce.

PAŠIJOVÝ TÝDEN – ŠKAREDÁ STŘEDA (SAZOMETNÁ, ČERNÁ)

Podle lidových pověr se této středě také říká Sazometná, nebo černá podle zvyku vymetat saze z komínů, čímž se prý vyháněly zlé síly, které by mohly příbytku škodit. Je to také den, kdy Jidáš přislíbil velekněžům jeruzalemského chrámu zradit Krista za odměnu třiceti stříbrných. Jeho ošklivý čin dal této středě pojmenování. Další pověra říká, že se škaredá nazývá i proto, že se Jidáš v ten den škaredil na Krista. Musíme si tedy dávat pozor, abychom se po celou středu usmívali, protože pokud se budeme v tento den na sebe „škaredit“, tedy mračit a zlobit nezbavíme se „škaredění“ po celý rok.

V tento den lidé nosili do kostela polínko dřeva a dali jej opálit na hranici. Doma z něho nadělali loučky a z nich křížky, které o Veliké neděli po obědě s ratolestmi svcenými na neděli květnou, zastrkali do rohů polí. Ty měly ochraňovat úrodu před krupobitím. Ten hospodář, který měl nejdříve zastrkané křížky, měl mít údajně časnější žně. Jak vysoké jsou ratolesti s posvěcenými kočičkami, tak vysoko potom vzroste obilí.

S tímto dnem je spojen i zvyk „honění Jidáše“, který patří mezi nejstarší velikonoční hry české. Z původního náboženského obřadu se vyvinula dětská zábava s popěvky namířenými proti Jidášovi a židům, kteří ukřižovali Krista. V 19. století zábava probíhala asi takto: chlapci 10-12 let při obřadu v kostele stojí kolem oltáře a jak kněz započal obřad, vyběhl chlapec od oltáře z kostela, běžel do vsi. Druhé děti za ním uháněly s řehtačkami a klapačkami zpívající: Jidáše honíme, klekání zvoníme, přitom se modlíme... Tyto honičky byly spojeny s koledou. Dostávali většinou sušené ovoce nebo drobné peníze, které se vhodily do hloučku dětí. Honění se opakovalo od Zeleného čtvrtku až do bílé soboty, kdy se nezvonilo.

Na Škaredou středu začínaly tři přísné postní dny. Ženy se oblékaly do tmavých obleků. Končila všechna společenská posedávání, muži omezili kouření a pití. Hlavním pokrmem byla čočka a hrách. Přestože bylo jídlo dobré a povedlo se, muselo na talíři v tento den vypadat ošklivě a na první pohled nepovedeně. Jestliže se hospodyně rozhodla usmažit bramboráky nebo placky, vždy je při obracení trochu potrhala nebo přeložila. Tak vznikly trhance.

Začínala se již také malovat vejce, aby byla připravena na pomlázku. Dodnes se pečou z kynutého těsta sladké jidáše, často ve tvaru pletence připomínající provaz, na kterém Jidáš ukončil svůj život, jsou pomazané medem. Podle tradice se mají jidáše jíst ke snídani na Zelený čtvrtek.

PAŠIJOVÝ TÝDEN – ZELENÝ ČTVRTEK, ZVONY "ODLÉTAJÍ DO ŘÍMA"

Křesťané si v tento den připomínají, že Ježíš povečeřel s učedníky, ještě před tím, než ho Jidáš zradil. Událost je známá jako Poslední večeře, nebo Večeře páně, při které Ježíš ustanovil Svátost kněžství. Liturgická barva tohoto dne je bílá, symbolizuje světlo, radost a nevinnost.

Barva tohoto dne se vysvětluje několika způsoby. Jednak se odvozuje od zelenin, které staří křesťané jedli podle zvyku židů. Ohlasem tohoto výkladu je „špenátová“ tradice, jíž se řídíme na Zelený čtvrtek mnohde i dnes. Pojmenování také mohlo vzniknout zkomolením původního německého názvu Greinendonnerstag, tedy „lkavý čtvrtek“, na Grünnen Donnerstag, Zelený čtvrtek. Tento den je i dnem odpuštění, kdy bývalí kající se hříšníci jsou přijímáni zpět mezi věřící. Suché větve (představující hříšníky) církevního stromu se tak opět zazelenaly. Odtud také může plynout pojmenování Zelený čtvrtek.

Lidé začínali Zelený čtvrtek modlitbou před východem slunce v zahradě a připojili k ní očištnou koupel rosou, nebo vodou. Věřili, že se tak uchrání před svrabem a lišejem. Ženy uklidily dům a ochrannou magií, hlučením hmoždíře nebo klíči odháněly z domu obtížný hmyz, jímž bývala stará stavení zamořena. K tomu také používaly proutek svěcený na Květnou neděli. Po západu slunce hospodář vykropil svěcenou vodou stavení i dvůr, aby ochránil hospodářství před mocí čarodějnic. Posnídali chléb, nebo jidáše s medem, aby byli chráněni před žihadly a uškutím. Tento den byl předposledním dnem půstu a složení stravy zůstalo věrné pojmenování dnešního dne, byla "zelená". Jedla se tedy hlavně zelenina, špenátová polévka místy i se smetanou a vejcem, luštěniny. Do bylinkových polívek se přidávaly mladé kopřivy, libeček, pažitka, petrželka, chudobka, pepenec a další.

Při zpěvu Gloria večerní mše zvoní zvony a pak se znovu rozezní až na Bílou sobotu, často se na stejnou dobu odmlčí i varhany. Zvony „odlétají do Říma“. Ticho a smutek připomíná Ježíšovu večerní modlitbu v Getsemanské zahradě, kde byl později zatčen. Někde se při večerní mši dodržoval i obřad mytí nohou dvanácti věřícím. Žehnaly se také oleje, které se používaly celý rok při udílení svátostí. Večerní mši na Zelený čtvrtek začíná velikonoční triduum, neboť podle starého židovského a antického chápání začínal den již předvečerem a toto chápání se uplatňuje i v křesťanské liturgii.

Když se naposledy zvonilo všemi zvony, lidé vyšli do zahrad a trásli stromy, aby se hojně urodilo. Cinkali penězi, aby se jich držely. Nastávající doba klidu a ticha se promítla i do domácností: od hodin se odstraňovalo závaží a na Valašsku se sundávaly zvonce ovčím na pastvě. Zapovězený zvuk zvonů a zvonků je nahrazen dřevěnými klepači nebo řehtačkami, jejichž zvuk prý vyhání nečisté síly z domů a stavení. Těmito zvuky se svolávali i lidé k bohoslužbám. S tímto zvykem se stále můžeme dodnes setkat zejména v oblastech se silnými folklórními tradicemi, např. Slovácku, Valašsku či Chodsku.

PAŠIJOVÝ TÝDEN - VELKÝ PÁTEK, LIDOVÉ ZVYKY A TRADICE

Je nejvýznamnější den křesťanských Velikonoc, čas smutku, rozjímání a nejdůslednějšího půstu k počtě ukřižování Ježíše Krista. Říká se mu též Tichý a byl to opravdu nejtišší a nejsmutnější den v roce. V kostelech se nehraje, nekoná se ani běžná mše, jen modlitby a hlasy pašijí. Je uhašen i oheň, na znamení, že uhasl život Ježíše. Podle evangelií zemřel Ježíš na kříži mezi polednem a třetí hodinou

odpolední. Hlas zvonů nahrazovaly řehtačky, různých tvarů a velikostí, oznamovaly poledne a ranní i večerní klekání. Liturgická barva je červená.

Věřící drželi přísný půst, málo a tiše mluvili, snažili se nedělat hluk, kromě nezbytných činností nepracovali.

Nejrozšířenější zvyky byly na Velký pátek zaměřené na očištění těla i domovů od případných nemocí a nečistých sil. Lidé vstávali časně před slunce východu a celí se umyli. Aby byli hezcí, zdraví a čerství podle představy, že velkopáteční voda, ještě, než se jí dotknou paprsky slunce, má divotvornou moc, plnou hřejivé síly. *"Vítáme tě, svatá Boží Velikonoc, odejmi od nás trojí nemoc, ouplavnici, zimnici, padoucí nemoc."* Neutírali se, nechávali vodu na sobě uschnout. Po umytí se modlili tváří k východu slunce a líbali třikrát zemi.

Prožívání Velkého pátku určovalo mnoho zákazů, mezi nejvýznamnější patřil zákaz hýbat se zemí (např. kopat, orat, zatloukat kůl...) respektovaný ještě ve 20. století. Nesměly se ale vykonávat i domácí práce, např. praní a bělení prádla nebo pečení chleba a také platil zákaz cokoli půjčovat, prodávat, vynášet z domu, ba i darovat.

Mimořádné přírodní úkazy, které podle evangelií provázely Ježíšovo umírání na kříži, se odrazily i v pověrách. Lidé věřili, že se otvírá zem a ukazuje skryté poklady, a to hlavně v čase, kdy se v kostele zpívaly pašije. Poklad prozrazoval jas vycházející ze škvíry skály nebo kopce, světýlka, zářící rozkvetlé kapradí. A lískovým prutem ulomeným na Tři krále nebo o Vánocích mohl člověk zem skrývající poklad otevřít.

NĚKOLIK POVĚŘ NA ZÁVĚR

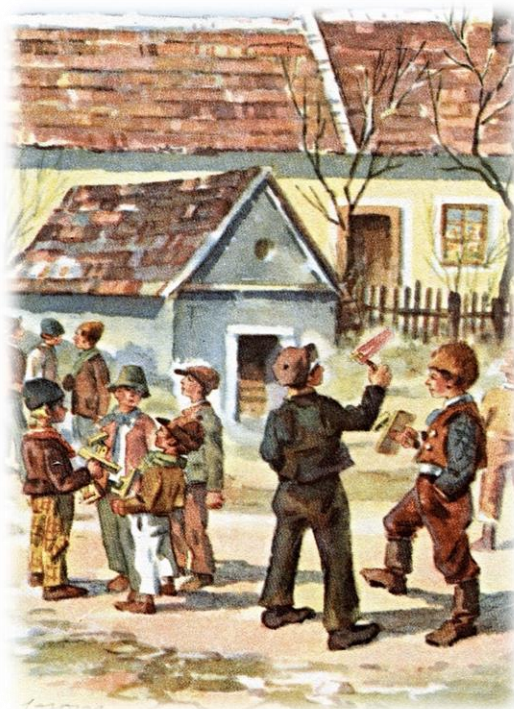
Hospodyňky vynesly a vyvěsily všechno prádlo, oděv a peřiny, aby se moli nedrželi. Vzaly se všechny klíče od domu a cinkalo se jimi po dvoře i za stavením, aby tam, kam ten hlas byl slyšet, myši se nedržely. Vymetly se i pavučiny z chlévů, stájí, ovčína, aby se tam mouchy nedržely a dobytku se dařilo. Na Volyňsku pokoušeli se mladí muži vytáhnout z potoků kamének ústy, který pak levou rukou házeli za hlavou, ježto prý se tak chránili před nepříjemnými bolestmi zubů. Na Kladensku rádi jídali o Velikém pátku čočku, ježto se pak držely lidí peníze...

PAŠIJOVÝ TÝDEN – BÍLÁ SOBOTA (SLAVNOST VZKŘÍŠENÍ)

Dle starodávného zvyku, pocházejícího z židovského počítání času, začíná nový den již po západu slunce. Oslava vzkříšení tak začíná již v sobotní podvečer. Noc ze soboty na neděli, kdy Ježíš procitl, je nazývaná Velká a odtud pochází název Velikonoce.

Její pojmenování vychází z bílého roucha novokřtěnců, kteří byli již ve středověku, v tento den v rámci noční bohoslužby křtěni a přijati do církevního společenství. Katechumeni jsou takto křtěni dodnes a tyto obřady patří mezi nejkrásnější z celého liturgického roku.

Bílá sobota je posledním dnem čtyřicetidenního půstu. Všichni se těšili na opětovnou možnost pojídání masa, tanečních zábav a dalších potěšení. Na rozdíl od Velkého pátku je sobota

dnem radosti a nové naděje. V kostelech se ozývá zvuk varhan a znovu se také rozeznívají kostelní zvony. Při rozeznění kostelních zvonů, které se dle tradice „navrátily z Říma“, lidé na zahradách třásli stromy, aby se urodilo hodně ovoce. Hospodyně pekly mazanec a velikonočního beránka, muži a chlapi pletli pomlázky z vrbového proutí a děvčata zdobila vajíčka. Na Bílou sobotu, před východem slunce bylo třeba vymést čistě stavení, aby se v něm nedržel hmyz. Metlo se novým koštětem, aby bylo stavení celý rok čisté.

Dalším symbolem tohoto dne je oheň. Obřad svěcení ohně je již 12. století starý a je dědicem pohanského zvyku pálit zjara ohně k počtě božstev, aby se dařilo úrodě. Před vigilií, tedy noční bohoslužbou, se posvětil oheň rozdělaný venku před vchodem do kostela. Říká se mu též Jidášův oheň. Když dříví z hranice dohořovalo, brali si přítomní hospodáři uhlíky a opálené úlomky z prutů a hůlek. Věřilo se, že ohořelé oharky mají moc chránit hospodářství od různých pohrom, proti ohni a hromobití. Oharky a uhlíky se házely i do studně, do svěcené vody, kladli je za krov, posvěceným uhlem kreslil hospodář kolem stavení čáru, aby škodlivé síly neměly do stavení přístup. Sedláci i z některých oharků udělali třísky, z nich pak křížky a ty pak zasazovali odpoledne na Boží hod do rohů osetého pole, aby hojně rodilo. Někdy k nim přidávali i posvěcené ratolesti z Květné neděle.

Na Bílou sobotu se jedl mazanec, beránek, který se rozkrajoval po příchodu ze mše oslavující Ježíšovo vzkříšení. Pekly se placky ze žitné mouky, posypané solí a kmínem...

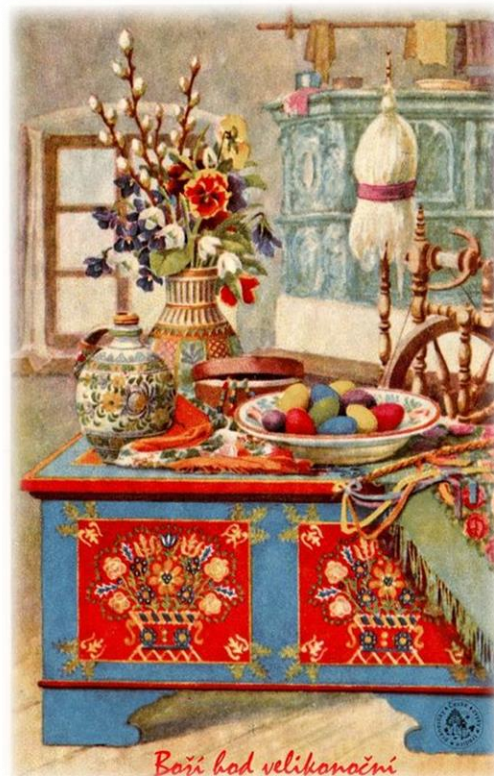
VELIKONOČNÍ NEDĚLE – BOŽÍ HOD VELIKONOČNÍ

V tuto neděli všichni spěchali do kostela, nastal den radosti a hodování. Slaví se zmrtvýchvstání Ježíše Krista, skončil dlouhý půst. Nikdo nezůstal doma, neboť v rámci svátku se v kostele provádělo okázalé svěcení velikonočních pokrmů: beránka, mazance, ale také vajec, chleba a vína. Přinášejí se také obřadní koláče nebo košíky s masovými pokrmy, například klobásami a jitrnicemi, které už po skončení půstu mohou jíst. Na tyto mše bývalo zvykem chodit v novém, svátečním oblečení, aby tak přivítali onen nový život, který symbolizuje Kristovo vzkříšení.

V tento den se podávala ta nejlepší jídla: pečený beránek, velikonoční nádivka, takzvaná hlavička, skopové a jehněčí maso, někde holoubata. Před každým obědem, ale platil obyčej po jídání svěcených vajec. Jedly se nalačno, rozkrájené mezi členy rodiny na tolik dílků, kolik bylo stolovníků. Obyčej znamenal soudržnost rodiny a ochranu před zablouděním. Někde se tak dělo s mazancem, který dostalo i každé dobytče, aby se mu dařilo a bylo k užitku.

Dříve mazanec, ale chutnal jinak, podle staročeských kuchařek byl totiž velikonoční mazanec „koláč syrnej veliké noci“, to znamená nesladké pečivo připravované ze strouhaného sýra a většího množství vajec. Okrouhlý bočníkový tvar si ponechal.

Odpoledne, po obědě vycházeli sedláci do polí, aby zajistili úrodu svých polí. Boží hod byl totiž hlavním dnem lidového svěcení polí se všemi posvěcenými křížky, proutky, vodou, pečivem a vejci. Např. posvěcené červené vejce se zahrabávalo do čtyř rohů pole (aby pšenice nebyla snětivá), nebo se přidávalo k proutům a křížkům. K dobré úrodě mělo napomoci po jídání vejce a mazance přímo na poli a rozhazování skořápek nebo drobků z pečiva do brázdy. Na Velikonoční neděli se neměly dělat téměř žádné domácí práce: zametat, mýt nádobí a ani třeba stlát postel.

Boží hod velikonoční

Podle evangelia přicházejí v neděli ráno ženy k Ježíšovu hrobu, ale kámen je od vchodu odvalen. Uvnitř nikoho nenacházejí, jenom lněná plátna a roušku, do kterých byla ovinuta Ježíšova hlava. V lidové tradici je vycházející slunce rána Božího hodu podobenstvím zmrtvýchvstalého Spasitele. Když se slunce vyhoupne nad obzor, tak se chvěje a třikrát povyskočí. Slunce se tak prý raduje ze vzkříšení Pána Ježíše a šťasten bude člověk, který tento úkaz uvidí. Vzkříšení zvítězilo nad smrtí, příroda omládlá a je příslibem pro nadcházející plodné měsíce.

VELIKONOČNÍ PONDĚLÍ (ČERVENÉ)

Říká se mu také červené. Jeho barevný přívlastek vychází z červeně barvených vajíček. Pondělní pomlázka nemá již s církevními svátky nic společného, vychází z tradic doby předkřesťanské (pozůstatek pohanských oslav jara). Mrskání na Červené pondělí u nás dokládají záznamy již z poloviny 15 století. Tehdy prý metlami z vrbových proutků šlehali nejen muži ženy a chlapci dívky, ale i opačně. Pomlázka podobně jako metličky v lázni, měla pomoci k osvěžení a prokrvení těla.

Věřilo se, že vyhání nemoci, chmury a špatnou náladu a vyšlehaným dívkám pomlázka přinese zdraví, mládí i sílu po celý rok a zajistí, aby „neuschly“.

V některých moravských krajích bývalo obyčejem, že chasníci ráno polévali děvčata vodou, nebo je rovnou shazovali do potoka a jinde se mládež dřevěnými stříkačkami postříkovala ovoněnou vodou. Po pomlázce, dynovače či šlohače dostávají chlapci od děvčat malovaná vajíčka, ale také barevné mašle, jimiž ovazují pomlázku. Když chlapec dostane od děvčete zelenou stuhu, znamená to, že se jí líbí. Modrou pentlí děvče dávalo hochovi naději a žlutou vyjádřilo koledníkovi svůj nezájem.

Velmi oblíbeným velikonočním dárkem dětí byla cukrová vejce, kupovaná na velikonočním trhu. Uvnitř byl z papíru plasticky zhotovený výjev (jesličky, ukřižování) zakrytý celuloidem, aby bylo vidět dovnitř. Náplň zobrazující náboženské symboly a scény se vkládala i do skořápky pečlivě rozříznutého slepičího vejce.

Oslavy Velikonoc však nekončí ani pondělkem. Ve skutečnosti totiž trvají dalších 50 dní a končí letnicemi neboli Svatodušními svátky.

Jedna pověra na závěr, když přišel první hodovník (koledník) do stavení, vzal pasák hodovačku (pomlázku, pamihod) a vyšlehal jím domácí zvířectvo. To pak poslouchá na povel a pěkně se omladí.

BÍLÁ NEDĚLE, PROVODNÍ NEDĚLE (první neděle po Velikonocích)

Dnes již téměř zapomenutý slavnostní den, který Ottův slovník definuje: Provodní neděle, první neděle po Velikonocích. Název provodní neděle označuje přechod od čtyřicetidenního postu a svátků velikonočních k době, kdy opět dovoleny jsou svatby a světské radovánky.

Z latinského „Dominica in albis“ je odvozen název „neděle bílá“. Tuto neděli slaví hlavně římskokatoličtí křesťané, kdy si novokřtěnci naposledy oblékají bílé křestní roucho, v němž byli křtěni na Bílou sobotu během bohoslužby velikonoční noci. Toto roucho se nosí po osm dní na důkaz vzkříšení a neposkrvněnosti hříchem. Těchto osm dní se nazývá Velikonoční oktáv, který začíná na Boží hod velikonoční, tedy Zmrtvýchvstání Páně a končí o této Bílé neděli. I liturgická barva tohoto

dne je bílá. Dnes je také zvykem, že se chodí ke slavnostnímu Prvnímu přijímání, ke kterému se chodí též v barvě bílé.

Většinou všichni přicházeli do kostela ve společném průvodu, před mší pak bílé oblečení novokřtění odkládali. Dosvědčuje to v jednom ze svých kázání i svatý Augustin, když pravil: „Dnes se završuje slavnost velikonoční, a proto novokřtění vyměňují svá roucha, ovšem tak, že ona bělost, jež se v rouchu odkládá, v srdci zůstává.“

V tento den si mohli opozdilci dojít pro pomlázku, nebo „uzel“, uzlem se rozuměl dárek v šátku zavázaný, který dávala děvčata svým miláčkům na Velikonoční pondělí. Pověra: Kdo se o bílou neděli, první tu neděli ustrojí do bílých šatů, tomu budou slušet celý rok. (Sudoměř)

Je určitě zajímavé připomenout si i další staročeské pojmenování pro tuto neděli: „neděle družebná“. Název svědčí o radostném shromažďování věřících, kteří tento den vycházeli ve slavnostních průvodech do polí a luk s prosbou o Boží požehnání. Tak se i příroda, znovu probuzená po zimě k novému životu, zapojuje do křesťanského díkůvzdání a stává se inspirativním obrazem života ve farnostech, osvěženého oslavou tajemství Ježíšova vzkříšení.

Velikonoce se původně slavily osm dní, od Hodu božího velikonočního (Velikonoční neděle) do následující Provodní neděle. Tento zvyk se udržel do roku 1094, kdy synoda v Kostnici zkrátila počet velikonočních svátků na tři dny. Provoda byl totiž byl staroslovanský a pohanský jarní svátek zemřelých, něco jako dnešní dušičky. Jednalo se o jarní bujarou oslavu, během níž Slované vzpomínali na své mrtvé předky. Oslavy byly veselé a hojně se na nich pilo a hodovalo.

autor obrázku: Quido Mánes

Velikonoce 2024

Desktop

Mobil

Popeleční středa v roce 2024 je dne **14. února** a jaro začíná dne **20. března** v 04:06

Kalendář březen 2024

	Po	Út	St	Čt	Pá	So	Ne
12	březen 18 Eduard	březen 19 Josef, Josefa	březen 20 Světlana	březen 21 Radek	březen 22 Leona, Lea	březen 23 Ivona	březen 24 Gabriel Květná neděle
13	březen ☉ 25 Marián Modré pondělí	březen 26 Emanuel Žluté úterý	březen 27 Dita Sazometná (škaredá) středa	březen 28 Soňa Narození J. A. Komenského Zelený čtvrtek	březen 29 Tatána Velký pátek Velký pátek	březen 30 Arnošt, Ernest Bílá sobota	březen 31 Kvido Velikonoční neděle Ve 2h začíná letní čas ▶ 3h Zmrtvýchvstání Páně
14	duben 1 Hugo Velikonoční pondělí Červené pondělí	duben 🌑 2 Erika	duben 3 Richard	duben 4 Ivana	duben 5 Miroslava, Mirka	duben 6 Vendula, Venuše	duben 7 Heřman, Hermína Den vzdělanosti Bílá neděle

• RUBRIKA – CO SE U NÁS V PÍSKU UDÁLO V ÚNORU 2024

PŘÍPRAVY NA MASOPUSTNÍ VESELÍ V PÍSKU

S prvním únorovým dnem začaly v našem domově Světlo v Písku přípravy na Masopustní veselí. A protože se nespokojíme pouze s povídáním, dali jsme našim klientům příležitost dosyta si tento den užít a zapojit se do příprav na masopustní veselí. Celý den patřil všemu, co k Masopustu patří.

Dopoledne se klienti s velkou vervou pustili do přípravy masek. Masky si klientky samy navrhly a společně je vytvořily – vystříhovaly, lepily a barvily z různých materiálů. A co by to bylo za masopustní veselí bez zabíjačkových hodů. Samozřejmě, že na to nejlepší – vaření ovaru – se nezapomnělo. Ovar se náramně vydařil a všichni přítomní si pochutnali.

Odpoledne jsme si náramně užili, společně jsme se zasmáli, zavzpomínali a vzájemně jsme si slíbili, že si tento skvělý den za rok zopakujeme.

MASOPOUSTNÍ VESELÍ

Masopust, lidově fašank nebo jen tak obecně karneval, je slavnostní čas mezi postními obdobími Vánoc a Velikonoc.

Dne 6. 2. 2024 se v Domově pro seniory Světlo v Písku konalo tradiční masopustní veselí. Velké přípravy již začaly předem, a to tvořením masek a výzdobou společenského sálu. V den D se v dopoledních hodinách sešly klientky, aby upekly „boží milosti“, jejichž vůně se linula celým domovem. Odpoledne do společenského sálu „vtrhly“ masky a masopustní rej mohl začít. K vidění byly veškeré tradiční masopustní kreace jako kobyla, medvěd, šašek, čarodějnice, ale i včelka Mája a jiné strašidelné či veselé masky. Atmosféra byla skvělá díky panu Justichovi, který nás celé odpoledne bavil a zpíval za doprovodu kytary.

Všichni, kteří se masopustu zúčastnili, odcházeli spokojeni a s úsměvem na tváři.

CANISTERAPIE

Canisterapie je laicky řečeno "léčba psem". Pes a člověk při canisterapii tvoří léčebný tým, který pomáhá tam, kde je potřeba.

Pondělí 12. 2. v dopoledních hodinách nás opět navštívila paní Posekaná se svými čtyřmi mazlíčky-Karlem, Adélkou, Bony a Meggie. Nejdříve paní Posekaná zavítala do aktivizační dílny, kde si klienti mohli psí mazlíčky pohladit, pochovat a dát jim nějaký ten pamlsek. Nezapomnělo se ani na klienty na lůžku.

Klienti domova si na psy rychle zvykli a často se i rozpomenou na vlastního čtyřnohého mazlíčka. Této terapii v domově přikládáme velký význam, jelikož má výborné pozitivní účinky na psychické rozpoložení našich obyvatel a samotní klienti se na čtyřnohé kamarády vždy těší. Paní Posekané tímto děkujeme za skvělou spolupráci.

BUŘTY NA ČERNÉM PIVU

Když roční období nebo aktuální počasí nepřeje opékání buřtů na ohni, připravili jsme si oblíbenou retro klasiku z jednoho pekáčku u nás v aktivizační dílně.

Buřty na pivu? Klasika, která neomrzí a potěší každého milovníka kvalitní uzeniny. Se zkaramelizovanou cibulkou je navíc můžeme posunout zase o kus dál a připravit si výtečnou delikatesu. Buřty na pivu se povedly k naprosté spokojenosti všech zúčastněných kuchařů a po vaření se po nich „jen zaprášilo“. Toto odpoledne se vydařilo a zájem i zaujetí našich klientů bylo největší odměnou celého týmu.

VÝLET DO KROKODÝLÍ ZOO

Návštěvou protivínské krokodýlí ZOO jsme našim klientům zpestřili únorové dny. Hned u vstupu se nás ujal zaměstnanec, který si svými neobyčejnými znalostmi získal pozornost všech přítomných. Prohlídka pak směřovala do úchvatné krokodýlí expozice, ve které se nacházeli různé druhy těchto plazů.

Exkurze skončila nezbytnou návštěvou prodejny suvenýrů, odkud si každý klient odvezl malou památku v podobě magnetky či plyšáka. Výlet se všem zúčastněným líbil a cestou zpět do domova si klienti vyprávěli své dojmy z výletu, neboť tato ZOO je v naší republice velkou raritou.

POČÍTAČOVÝ KROUŽEK

Dalším z projektů, realizovaný na kroužku práce na počítačích, bylo vyplňování dotazníků, které se týkaly jejich preferencí, zájmů a zkušeností s digitální technologií. Tato činnost měla nejen vzdělávací charakter, ale také umožnila klientům sdílet své názory a zkušenosti.

V průběhu setkání jsme společně prošli jednotlivé kroky vyplnění dotazníků. Dále byly diskutovány nejen praktické dovednosti spojené s používáním počítače, ale také témata týkající se bezpečnosti na internetu, komunikace pomocí sociálních sítí a prohlížení webových stránek.

Plánujeme další setkání zaměřená na témata týkající se počítačů, aby klienti mohli neustále rozšiřovat své obzory v digitálním světě.

ZOOTERAPIE

Zvířata a lidé náleží neodmyslitelně k sobě a zooterapie patří k našemu domovu. Za našimi klienty pravidelně dochází nejen psi a poník, ale i slečna Kroupová se svými králíčky Niko, Chippy a Orion-Rex.

Zvířátka nejdříve zavítala do aktivizační dílny, kde si klienti mohli králíčí mazlíčky pochovat a pomazlit. Nezapomnělo se však ani na klienty na pokojích, kde malí chlupáči vyvolali radostné úsměvy na tvářích. Všechna zvířátka byla nejen krotká, ale i velice přítulná.

KINO PORTYČ - TANCUJ MATYLDO

Čtvrteční promítání filmů v Písku je věnováno seniorům. Naši klienti se domluvili, že by rádi navštívili písecké kino Portyč, kde promítají nový český film Tancuj Matylde.

V příběhu, inspirovaném skutečnou událostí, žije uzavřený Karel ve světě řádu a striktních pravidel, ve kterém nezbývá mnoho místa pro empatii. Svou extrovertní a bohémskou matku Matyldu, bývalou barovou zpěvačku, navštěvuje víceméně z povinnosti.

Ztvárnění Alzheimerovy choroby v tomto filmu bylo velmi dojemné, místy srdcervoucí. Skvělý film s tematikou, která se v české kinematografii bohužel moc nevidí. Všichni zúčastnění si odnášeli do Domova nádherný dojem a už se těší na další promítání.

VYSTOUPENÍ DĚTÍ Z 13. MŠ – DIVADÉLKO

V pátek 23. 2. se do domova v Písku přenesl kouzelný svět pohádek a veselí, když děti z 13. Mateřské školy předvedly krásné divadélko a zazpívaly písničky pro naše klienty.

Malí umělci vystoupili s pohádkou "O dvanácti měsíčkách" a okouzlili všechny přítomné. Děti měly pro své divadelní vystoupení přichystány kostýmy a rekvizity, které dodaly příběhu na autentičnosti. Po skončení pohádky děti zazpívaly několik veselých písniček.

Na závěr vystoupení byly děti a paní učitelky odměněny nejen potleskem a úsměvy, ale také sladkostmi a drobnými dárčky.

Tato návštěva zanechala v domově pozitivní atmosféru a v srdcích všech zůstanou vzpomínky na krásné dopoledne. Budeme se těšit na další podobná setkání, která nám přinášejí radost.

INDIVIDUÁLNÍ AKTIVIZACE PRACOVNÍKŮ V SOCIÁLNÍCH SLUŽBÁCH

ZABIJAČKOVÉ HODY V DRHOVLI

Voňavé jitrničky, jelítka, škvarky a mnoho dalších tradičních zabijačkových pochoutek jsme připravili na úterní dopoledne pro naše klienty. Před samotným hodováním jsme společně zavzpomínali na dřívější léta, kdy se někteří klienti aktivně podíleli na pravé domácí zabijačce nebo se jí jen zúčastnili při ochutnávce. Radost nám udělala také prezentace s dobovými fotografiemi a krátkým videem. Všem se moc líbilo, každý, kdo přišel, si moc pochutnal. Zkrátka to bylo hodně vydařené dopoledne a těšíme se na další podobné akce.

NÁVŠTĚVA MUZEA MILEVSKÝCH MAŠKAR

Masopust je v plném proudu, a tak jsme se s našimi klienty vydali do nedalekého Milevska navštívit Muzeum milevských mášek. Toto muzeum, otevřené v roce 2017, je český unikát, který se zaměřuje na dějiny národopisné tradice milevských masopustních průvodů. Tato tradice sahá až k lidovým hrám a středověkým městským slavnostem. V muzeu jsme si prohlédli výstavní místnosti v bývalé trezorovně České spořitelny, kde se nachází původní trezor se starými platidly. Dále kolekci masek, a to z doby první republiky i masky z tradičního masopustního průvodu. Nezapomněli jsme ani na fotografický koutek, kde jsme si mohli vyzkoušet masky i různé obleky s maškarní tematikou a pořídit si unikátní fotografie na památku. Výlet jsme zakončili v nedaleké cukrárně u kávy a zákusku. Všichni jsme odjžděli plni nových zážitků a s pocitem příjemně stráveného dne.

PŘEDNÁŠKA NA TÉMA: MASOPUST

Ve čtvrtek 8.2.2024 náš domov opět navštívila Mgr. Irena Novotná s další poutavou přednáškou na téma Masopust. Všem se moc líbilo a těšíme se na další zajímavé téma.

MEZIGENERAČNÍ SETKÁVÁNÍ S DĚTMI ZE ZŠ EDUBBAA ŘEPICE, TENTOKRÁT NA TÉMA: MASOPUST – VÝROBA MASEK

MASOPUSTNÍ ZÁBAVA V DRHOVLI

V úterý 13.2 2024 jsme pro naše klienty připravili velkolepou masopustní zábavu, která v našem domově má velkou tradici. Veliké přípravy začaly již od rána. V rámci aktivizace se na dílnách připravovaly chlebičky, jednohubky a nechyběly ani domácí vdolečky s různými ovocnými náplněmi. K dotvoření masopustní atmosféry jsme vyzdobili sál nejrůznějšími girlandami, balonky a barevnými provázky a nechyběly ani vystřelovací konfety. Odpoledne bylo vše přichystáno a mohl začít ten pravý masopustní rej plný zábavy a smíchu. K tanci a poslechu nám přijel zahrát bavič a klaun pan Justich, který svým hudebním vystoupením podtrhl celou atmosféru veselice. Na všechny čekala na vyzdobených stolech ochutnávka masopustních dobrot, k pití se podávala šťáva, voda s citronem a káva. Na tanečním parketě, ale i mezi klienty, byly k vidění veškeré masopustní kreace jako např. beruška, klaun, šašek, strašidlo, ale největší úspěch měla tučná kravička, která nejvíce bavila celé osazenstvo svými vtipnými tanečními kreacemi. Ti, co se masopustu zúčastnili, odcházeli velmi pobavení a rozesmátí. Všem se moc líbilo a věříme, že nikdo z přítomných na tuto akci jen tak nezapomene.

VALENTÝNSKÉ POSEZENÍ

V rámci oslav svátku svatého Valentýna jsme pro naše obyvatele uspořádali slavnostní posezení s krátkým divadelním představením. Aktivizační a sociální pracovníce si připravily úryvek z legendy o knězi Valentýnovi, který žil za časů římského císaře Klaudia a byl 14. února popraven za to, že proti nařízení císaře oddával mladé vojáky za jejich vyvolené. Po představení, které sklídilo veliký potlesk, se všichni s chutí pustili do připravených valentýnských dobrot.

CVIČENÍ DRUM FIT ANEB BUBNOVÁNÍ PRO ZDRAVÍ A KONDICI

Pro naše drhovelské klienty jsme připravili novinku – cvičení zvané Drum Fit. Je to nový fitness trend. Netradiční cvičení nabízí spojení fyzického a mozkového tréninku. Odbourává stres, zlepšuje bdělost, kreativitu a pozornost. Posiluje svalstvo horních a dolních končetin, zádové svalstvo a pánevní dno. Toto zdravotní bubnování se speciálními fitness paličkami za poslechu hudby se setkalo s velkým ohlasem a bude zařazeno do pravidelných týdenních aktivit.

BESEDA NA TÉMA: MILOŠ FORMAN

Páteční dopoledne v Domově pro seniory Světlo v Drhovli se neslo v duchu Miloše Formana. Tento všem známý režisér by v neděli 18. února 2024 oslavil své 92. narozeniny. Bohužel, v dubnu tomu bude šest let, co Miloš Forman zemřel. My jsme si ho

dnes s našimi klienty připomněli krátkou besedou s prezentací a na závěr jsme uspořádali promítání jeho nezapomenutelného filmu Hoří, má panenko.

ZOOTERAPIE V DOMOVĚ PRO SENIORY DRHOVLI

V úterý 20. února nás navštívila milá zvířecí návštěva. Do Drhovle opět zavítala paní Bc. Martina Doležalová, tentokrát s králíkem Štístkem a slepičkou Elzou. Klienti v přítomnosti zvířátek velmi pookřáli a návštěvu si opravdu užili.

NAROZENINOVÁ OSLAVA V DRHOVLI

Ve čtvrtek 22.2. proběhla ve společenském sále společná oslava narozenin klientů narozených v měsíci únoru. Byla připravena spousta dobrot – narozeninový dort, obložené chlebíčky a nechyběl ani přípitek v podobě nealkoholického vína. Na závěr se mohli oslavenci vyfotit v narozeninovém koutku. Oslava se moc povedla a všichni oslavenci odcházeli spokojeni.

1. ROČNÍK ZIMNÍCH OLYMPIJSKÝCH HER V DRHOVLI

V úterý 27. 2. 2024 se u nás v domově konal 1. ročník zimních olympijských her. Při slavnostním ceremoniálu a nástupu nechyběla hořící pochodeň, česká vlajka a olympijské barevné kruhy. Na účastníky her čekaly tyto sportovní disciplíny: „sáňkování, hod sněhovou koulí, hod kostkou, lední hokej, věšení zimního prádla a oblíbený curling.“ Záměrem těchto her nebyly nejlepší výkony, ale hlavně zapojení se do soutěží a prožití zase jednoho pestrého dne plného pohody, smíchu, radosti i adrenalinu. Vyhlášení proběhne ve středu 28.2. 2024 dopoledne, kde budou odměněni nejlepší jednotlivci. Atmosféra byla jako vždy velmi přátelská a veselá. Všichni jsme si dnešní den moc užili a pevně věříme, že se tyto hry stanou další oblíbenou tradicí.

6	„Jednu jízdenku prosím.“ „A kam ji chcete?“ „No, ...“									
NÁPOVĚDA: BEAT, LOVE, ALIEN, TROL, DZEREN, EBUR	NĚM. AUTOMO- BILKA	SEVERŠTÍ PAROHÁČI	KLUBÍČKO	ŽENSKÉ JMÉNO (26.6.)	EGYPT. BŮH SLUNCE		JEHLIČNATÝ LES	ŽENSKÝ POHLAVNÍ HORMON	DŮCHODCE (SLANG.)	BODY
FILMOVÁ CENA						ZÁKLADNÍ RYTMUS JAZZU				
POLICISTA						OSLÍ MLÁDĚ 2. část tajenky				
SLONOVINA					ZAŘÍZENÍ K DRCENÍ SYPKÝ					
POHLAVNÍ TOUHA							HRDINA LOV			
	ZMATEK	POHŘEBNÍ HOSTINA 3. část tajenky				LOVY ANGL. LÁSKA				
DĚJEPISEC UDÁVAJÍCÍ LETOPOČTY									CITO- SLOVCE KONEJŠENÍ	SEVERSKÝ SKRÍTEK
CITO- SLOVCE BOLESTI			PŘEDPLATI- TEL OŽIVOVAT							
SMYČKY				ŘÍMSKY 4 OSOBNÍ ZÁJMENO			SEVEŘAN VÝROBCI CIHEL			
BRATRŮV SYN								NUŽE ANTILOPA		
	NEMOCEN	SLOV. JINÝ ŽENSKÉ JMÉNO (16.4.)				MODLA SPZ KARVINÉ				
DÍTĚ					KILOHERTZ ZÁPOR				PŘEDMĚTY (SLOVEN- SKY)	PCHÁČ
NEMOCNIČNÍ ODDĚLENÍ				NA STRANĚ SRDCE DOVEDNOST (ZAST.)						
PESTRÝ ZÁBAVNÝ POŘAD						ŘECKÝ BŮH VÁLKY SPZ PROSTĚJOV				
JINAM					1. část tajenky					
ČÍSELNÉ ÚDAJE					OBVIŇOVAT					